

Bivalni prostor kot ekološka, gospodarna, udobna in estetska celota

Zelena soseska na Primorskem

Hiše na Dolnjem Visokem bodo obdane z gospodarno odmerjenimi zelenimi površinami

Predarberško sodi med arhitekturno najzanimivejše avstrijske regije, kjer se tradicionalna lesena gradnja prenaša v najsodobnejšo arhitekturo, ki postavlja nova merila ne le v Avstriji, temveč tudi drugod po Evropi.

Avstrijski vzor

Tamkajšnji arhitekt **Walter Unterreiner**, eden od pionirjev energetske in ekološko naprednega načina gradnje, je že leta 1999 zasnoval prvo pasivno naselje v kraju Batschuns, kjer živi tudi sam. Stanovanjska zazidava petih bioklimatsko zasnovanih enodružinskih hiš v obliki preprostih ku-bov, je bila takoj ob gradnji uvrščena v zbirko najbolj inventivnih projektov Tehničnega muzeja na Dunaju.

Gradnja pasivnih hiš je danes na Predarberškem že povsem uveljavljena, saj je edina avstrijska pokrajina, v kateri so že sprejeli zakon, da morajo biti zgrajene v pasivnem standardu tudi javne stavbe. Projektiranje pasivnih hiš enostavnih oblik, ki so orientirane idealno, na jug, arhitektom pravzaprav ne predstavlja več nobenega izziva.

Unterreiner v zadnjih letih načrtuje arhitekturno razgibane stavbe, takšne, ki niso nujno bioklimatsko zasnovane, ampak so v ekstremnih primerih orientirane celo na sever. Med najpomembnejšimi nalogami predarberških arhitektov pa je nedvomno tudi prenova starejših, energijsko potratnih javnih in stanovanjskih objektov, ki je izjemno zahtevna in predstavlja velik finančni zalogaj.

Zakaj lesena masivna gradnja?

Walter Unterreiner priporoča za gradnjo in izolacijo pasivnih stavb naravne materiale, posebej les lokalnega izvora, ki ga ne uporablja

le za zunanje obloge svojih arhitektur, ampak tudi za nosilne konstrukcije. Prefabricirani leseni elementi so namreč že tako izpopolnjeni, da je možno osnovno ogrodje pasivne hiše postaviti v pičlih dveh dneh. Veliko povpraševanje po polizdelkih iz masivnega lesa pa je v zadnjih letih povzročilo tudi razcvet lesno-predelovalne industrije v pokrajini, ki nudi številna nova delovna mesta.

Nosilne konstrukcije, narejene iz križno lepljenih lesenih masivnih plošč, so v zadnjih letih povzročile pravi preporod v gradbenem, arhitekturnem, ekološkem in ekonomskem smislu, saj imajo boljše mehanske lastnosti kot enosmerno lepljene leseni elementi ali prefabricirani iz masivnega lesa. Za njihovo izdelavo je najprimernejši les iglavcev, posušen do primerne vlažnosti, ki ponuja učinkovito na-

ravno zaščito lesa pred škodljivci, kot so glive, insekti in plesni. Natančna izvedba stikov med stenami in ploščami zagotavlja odlično odpornost konstrukcije pred močnimi vetrovi in potresi. Lepljene lesene plošče pa imajo tudi bistveno višjo požarno odpornost, ki lahko celo presega ognjevarnost jeklenih in armiranobetonskih elementov.

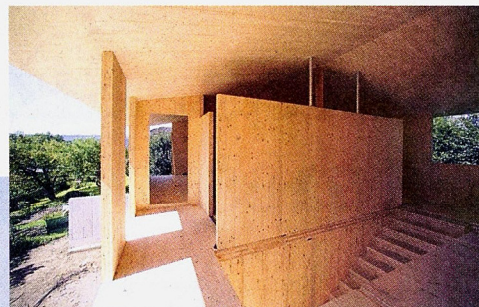
Preplet starega in novega

Za izolacijo lesenih konstrukcij se običajno uporabljajo tudi naravni toplotni izolativni materiali, ki omogočajo, da so lahko obodne stene tanjše kot pri klasično zidanih (opečnih, betonskih) pasivnih stavbah, izoliranih z umetnimi materiali, cenejše pa je tudi reševanje toplotnih mostov.

Iz prefabriciranih lesenih masivnih plošč bodo zgra-

jene tudi pasivne hiše v prvi zeleni soseski na Primorskem, ki bo zrastle kot dopolnitev zaselka Dolnje Visoko v spodnji Vipavski dolini. Ob tem je potrebno pri-pomniti, da Slovenci v nasprotju s severnimi sosedi ne nadaljujemo bogate tradicije lesene gradnje. Tehnološko dovršene lesene polizdelke za gradnjo pasivnih hiš kupujemo v Avstriji, kamor prodajamo lesno surovino.

Avtorji projekta, arhitekti in krajinski arhitekti projektne skupine Visoko, so v sodelovanju s slovenskimi strokovnjaki za gradnjo lesenih konstrukcij in projektiranje pasivnih hiš zasnovali zaselek v novem standardu energijsko varčne gradnje, ki vključuje tudi skupne javne površine, značilne za sodobne pozidave primestnih območij. Povezovalni element med obstoječimi hišami in novo

Lesene konstrukcije iz križno lepljenih masivnih plošč se v zadnjem času uporabljajo tudi za gradnjo večnadstropnih stavb in večjih objektov

Medtem ko se v najzahodnejši avstrijski pokrajini Predarberško ponašajo z deset in več let dolgo tradicijo gradnje objektov v pasivnem standardu, si energijsko varčna pasivna gradnja šele utira pot v Slovenijo. Skupina pasivnih hiš na Dolnjem Visokem je zasnovana v novem standardu pozidave primestnih območij.

graženo strukturo, sestavljeno iz dveh nizov sodobno zasnovanih pasivnih hiš, bo javni trg, opremljen z urbano opremo in vodnim elementom, ki bo oblikoval družabno vaško središče. Ob trgu bodo razvrščeni trije stanovanjski objekti, združeni v kompaktno stavbeno aglomeracijo, oblikovano po vzoru prepoznavne primorske strnjene gradnje (kot denimo bližnji Osek), ki bo vključevala razgledni stolp, namenjen interni komunikaciji med posameznimi stanovanjskimi enotami in obiskovalcem bližnje sprehajalne poti od Lijaka do Sekulaka.

Spodnji niz novega zaselka bo vključeval šest prosto stoječih enodružinskih hiš z dvorišči, terasami in vrtovi, ki se razlikujejo po velikosti, detajlih stavbnega pohištva, orientaciji in zamikih. Zunanost spodnje, rahlo vkopane etaže bo obložena z

lokalnim kamnom, medtem ko bo zunanjšina zgornje nadstropja obdana z leseno fasadno oblogo. V obeh nadstropjih so predvidene velike panoramske steklene površine (s trislojno zasteklitvijo), ki bodo omogočale neposreden dostop na zgornjo bivalno teraso in naravni vrt v spodnji etaži.

Energijska zasnova

Hiše zaselka Visoko bodo združevale najnovejša dognanja s področja uporabe obnovljivih virov energije. Avtorji projekta zahtevajo, da bo poraba energije kar osemdeset odstotkov manjša kot v klasično grajenih hišah in da bodo uporabniki neodvisni od gibanja cen energije. Debel sloj naravne izolacije bo omogočal, da bo temperatura v notranjih prostorih konstantna. Prezračevalni sistem z vračanjem toplote odpadnega zraka, ki je osnova vsake pasivne stavbe, bo skrbel, da bo zrak vedno svež. Naravni gradbeni materiali, ki imajo sposobnost samodejnega uravnavanja zračne vlage v prostoru, pa bodo zagotavljali zdravo mikroklimo in s tem visoko kvaliteto bivanja.

Vse hiše bodo imele zeleno streho, ki je odličen toplotni izolator, ščiti hidroizolacijo pred UV sevanjem, mehanskimi poškodbami in vremenskimi neprilikami ter podaljšuje življenjsko dobo strehe. Med najsodobnejšimi ekološkimi rešitvami je potrebno omeniti še izpopolnjen sistem za zbiranje in uporabo deževnice, s katero bodo stanovalci lahko nadomestili kar polovico potreb po vodi v gospodinjstvu, in skupno biološko čistilno napravo, na katero se bodo lahko priključile tudi obstoječe hiše.

NATAŠA KOVŠČA,
univ.dipl.um.zgod.

Lastniki hiš, ob katerih niso predvideni vrtovi, bodo vrtičke na obrobju zaselka lahko kupili ali najeli